

ICF-CY-lupp på vardagssituationer

Bakgrund

Vardagliga livssituationer för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar är mestadels mera komplicerade än jämnåriga kamraters. För att veta vilket stöd som krävs för delaktighet i vardagen, måste habiliteringens kartläggningar gemensamt fokusera på vardagsfungerandet. Det bidrar till ett brett perspektiv på åtgärder och kan utgöra en hjälp för föräldrar att omdefiniera behov. WHO:s hälsoklassifikation för barn och ungdom, ICF-CY, erbjuder ett underlag för att bestämma vilka situationer som kan behöva utredas och vilka förklaringar som kan finnas för bristande delaktighet. Eftersom ICF-CY frågeformulär är alltför omfattande har core sets med ett urval av frågor för vardagssituationer efterfrågats av personal som stöd för den inledande kartläggningen.

Syfte

Syftet med studien är att för olika åldersgrupper identifiera de vardagliga livssituationer som är viktigast att fokusera på när barn och ungdomar etablerar kontakt med habiliteringen eller i samband med återkommande planeringar. Utformning av core sets kommer att ske i en kommande studie. Det ska på sikt ge ett instrument som kan användas självständigt av familjer före specifik kartläggning på habiliteringen.

Metod

Genom systematisk litteraturoversikt har 16 internationella kartläggningsinstrument med fokus på delaktighet eller angränsande områden identifierats. Instrumenten inkluderar COPM och PEDI. Efter manifest innehållsanalys med överkodning av items till ICF-CY kunde instrumenten jämföras och vardagliga livssituationer beskrivas. För att samla ungdomars, föräldrars och personals synpunkter angående viktiga vardagssituationer, kommer under hösten personal vid habiliteringar och skolor att tillfrågas, kontakt tas med brukarorganisationer och brukarråd, intervjuer genomförs med ungdomar som har egna erfarenheter av att leva med funktionsnedsättningar. Även habiliteringars dokument kommer att efterfrågas och granskas. Data analyseras kvalitativt och kvantitativt. De vardagliga livssituationerna relateras till ICF-CY:s livsområden inom komponenten aktiviteter/delaktighet.

Resultat

Preliminära resultat av litteraturoversikten visar att innehållet i instrument beskrivna som delaktighet, funktionella förmågor respektive livskvalitet skiljer sig åt avseende spridning av items över ICF-CY:s komponenter och kapitel. Instrument med fokus på små barns delaktighet saknas. Arton vardagliga livssituationer har identifierats, vilket förefaller vara ett alltför högt antal för specifik kartläggning. Förväntningen är att höstens datainsamling ska ge vägledning till vilka områden som är viktigast. Resultatet visar också, att innehållet i delaktighetsinstrument återfinns i sju av nio kapitel inom komponenten aktiviteter/delaktighet. Detta kan vara en pusselbit i de internationellt pågående diskussionerna kring delaktighetsbegreppet. En modell över samspelet mellan ICF-CY:s komponenter, kapitel och kategorier håller på att ta form.

Nytta för habiliteringen

Barn och föräldrar ges möjlighet att själva tänka igenom sitt vardagsfungerande innan specifik kartläggning tar sin början. Fokus vänds från kroppsfunktion till delaktighet samtidigt som familjen får ett ökat inflytande över barnets habilitering. Personalen får stöd för kartläggning och senare prioritering av insatser. Erfarenheter från tidigare fältprövning (I-CY-HAB-projektet) visar att vid användning av ICF-CY lyfts barnet fram, personal blir mera lyhörd och målformuleringar tydligare.